

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

Sandgata 30 B
N-7012 Trondheim

e-post: nof@birdlife.no internett: www.birdlife.no

Telefon: (+ 47) 73 84 16 40
Bankgiro: 4358.50.12840
Org. nr.: 970 089 748 NVA

Miljødirektoratet
Avdeling for naturressurser og klima
Postboks 5672 Sluppen
7485 Trondheim

Deres ref.
2013/5053

Deres kontaktperson
Nils Kristian Grønvik

Vår ref.
2014-371/440.6

Vår kontaktperson
Kjetil Aa. Solbakken

Dato
05.02.2014

Høringssvar fra NOF på forskrift om tiltak for å stanse eller avverge skade fra vilt

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) viser til høringsdokumentene og utsendt materiale. Gjeldende forskrift på området er utdatert og inneholder svært store svakheter. NOF har som kjent etterlyst en revisjon av gjeldende skadefellingsforskrift i lang tid. Vi er derfor glade for at Miljødirektoratet nå har lagt et utkast til ny forskrift ut på høring. Høringsutkastet representerer et stort fremskritt i forhold til en forsvarlig praktisering av felling av viltarter som gjør skade i Norge.

NOF har likevel mange kommentarer til høringsutkastet og vi vil gå gjennom disse i det følgende:

Generelle kommentarer

NOFs erfaring med gjeldende forskrift er at denne i tillegg til å ha svært store svakheter, ofte har vært misbrukt. For eksempel har avbøtende tiltak ofte ikke vært utprøvd. Skadefelling har for ofte vært innvilget som bestandsregulerende tiltak noe som aldri har vært tillatt. Vi har påpekt dette i en lang rekke brev og klager på enkeltvedtak fattet i medhold av forskriften. Vi kan også vise til medhold fra høyere forvaltningsnivåer i en lang rekke klagesaker, noe som viser at våre innvendinger i stor grad har vært berettiget. NOF er imidlertid enig i at skadefelling noen ganger er nødvendig.

Forskriftsutkastet er klarere og enklere å forstå enn gjeldende forskrift. Dette er i seg selv positivt.

NOF ber Miljødirektoratet sette inn en tidsbegrensning i forskriften slik det gjøres i mange andre sammenhenger. Da er det lettere å kunne tilpasse forskriftens innhold til artenes bestandssituasjon og status for øvrig (eksempelvis rødlistestatus).

Der arter listes opp må dette gjøres i riktig systematisk rekkefølge.

Kommentarer til disposisjon og oppbygging av forskriften

Vi merker oss at forskriftens oppbygging er slik at alle arter som er definert som vilt (med unntakene i § 4) kan omsøkes skadefelt, og at de som ikke er nevnt i §§ 7-8 omfattes av § 9 (tillatelse fra Miljødirektoratet). NOF støtter denne måten å bygge opp forskriften på.

Kommentarer til foreslått beslutningsmyndighet

NOF anser det som riktig og nødvendig at beslutningsmyndighet etter forskriften for de fleste arters vedkommende ligger hos Fylkesmannen eller Miljødirektoratet, og mer unntaksvis hos kommunene. Ett av våre hovedankepunkter til gjeldende forskrift er nettopp at kommunen er saksbehandlende nivå for en for lang rekke arter. Noen kommuner har demonstrert at de innehar nødvendig fagkompetanse til å gjøre gode vurderinger om avbøtende tiltak og vedtak om skadefelling. Hos veldig mange kommuner mangler imidlertid den kompetanse som trengs for å kunne foreta de nødvendige vurderinger i forhold til skadefellingsproblematikk. En del kommuner har etter vår vurdering også demonstrert manglende respekt for forskriftens bestemmelser, og fattet vedtak det slett ikke har vært

grunnlag for. Selv om en ny forskrift nå kommer på plass vil ikke dette uten videre påvirke kommunenes faglige forutsetninger til å vurdere slike saker. Dette gjelder så lenge det ikke stilles krav til at kommunen skal inneha slik kompetanse. NOF vil understreke at vurderinger av vilkårene for uttak fortsatt vil være utfordrende og kreve fagkunnskap. Denne fagkunnskapen vil det ikke være naturlig å finne i de fleste kommuner. Vi mener derfor generelt at vedtaksmyndigheten burde ligge hos Fylkesmannen eller Miljødirektoratet for alle fugleartene.

NOF støtter endringene som medfører at privatpersoner ikke lenger skal kunne utføre skadefelling uten å søke om tillatelse. Dette punktet er blant de mest problematiske i gjeldende forskrift og har medført mye feilaktig praksis gjennom årenes løp.

Kommentarer til de enkelte bestemmelsene

§ 1 Det bør komme inn en utdyping i punkt 1b som presiserer at det må være skade av et visst omfang. Vi foreslår begrepet *vesentlig skade*, jamfør formuleringen i § 6a. I § 1b nevnes videre skade på fisk. Vi antar dette dreier seg om oppdrettsfisk og ikke viltlevende fisk. Vi ber om at dette presiseres på de steder i forskriften der fisk nevnes.

§ 6 NOF støtter i grove trekk utformingen av § 6, men NOF mener prinsippet fra gjeldende forskrift om at skaden allerede må har inntruffet før skadefelling kan innvilges må videreføres i ny forskrift. NOF er bekymret for at muligheten for vedtak om skadefelling som et forebyggende tiltak (§ 6c) vil kunne misbrukes og ser store utfordringer rundt hvordan vilkårene for slike vedtak skal kunne oppfylles. Hvordan skal f.eks. potensialet for fremtidig skade vurderes? Vi ser for oss at dette vil bli et krevende punkt å vurdere, noe som igjen vil kunne føre til mange omstridte vedtak etter forskriften.

NOF er tilfreds med at Miljødirektoratet i følgebrevet fastslår at «Naturlig predasjon eller næringsssøk på naturlig forekommende planter eller dyr er ikke å anse som skade, og gir ikke hjemmel for uttak...». NOF har gjennom årenes løp påklaget mange saker på dette grunnlag. Etter vår oppfatning kan det være grunn til å gjøre dette enda klarere ved å ta et punkt om dette inn i forskriften. For eksempel som et nytt punkt e) i § 6. Eventuelt kan forskriften utvides med en definisjon av hva skade er og ikke er i § 3.

§ 7 NOF ser at «jaktbare arter i kommunen» er innført som begrep. Vi merker oss at dette medfører at det teoretisk kan fattes vedtak om skadefelling for mange arter som det aldri bør være aktuelt å skadefelle siden de aldri forvolder vesentlig skade. NOF er kritisk til dette prinsippet. Vi anser likevel at de artene det gjelder aldri vil kunne oppfylle vilkårene for uttak i § 6, og at vedtak om å skadefelle dem ikke vil kunne fattes lovlig. For å unngå uberettigede søknader og eventuelt feilbehandling av slike søknader, bør disse artene behandles av Fylkesmannen.

NOF får svært ofte henvendelser fra publikum angående fugler som gjør skade, slik at vi har en god innsikt i hvilke arter og problemstillinger dette gjelder. For skjære er vi faktisk ikke kjent med tilfeller der arten har forvoldt vesentlig skade av et slikt omfang at det burde rettferdiggjøre skadefelling. Vi er imidlertid jevnlig i kontakt med personer som ønsker å bli kvitt skjærene i sitt nærområde med den begrunnelse at de bråker og er til generell sjenanse, eller at de er predatorer egg og unger av andre vanlige fuglearter som de er mer begeistret for. Dette kvalifiserer ikke til skadefelling. Vi mener derfor at skjære må flyttes til § 8.

For gråtrost og rødvingetrost kjenner vi til noen grelle eksempler på omfattende skadefelling over lang tid i bæringsområder. Etter NOFs oppfatning vil aldri skadefelling gi noen varig løsning på det faktum at trost spiser bær. Vi har imidlertid forståelse for at bærere ikke ønsker at trosten skal spise opp avlingen. I slike tilfeller kreves en grundig faglig vurdering av aktuelle avbøtende tiltak, og av hvorvidt skadefelling faktisk vil redusere skadeomfanget permanent og vesentlig. En slik vurdering kan best gjøres av Fylkesmannen. Generelt mener vi det vil være lettere for Fylkesmannen å tilegne seg nødvendig kunnskap om de lokale forholdene enn det vil være for kommunen og tilegne seg den

kompetanse som trengs for å kunne foreta de nødvendige vurderinger i forhold til den aktuelle skadefellingsproblematikken. Vi mener derfor at gråtrost og rødvingetrost må flyttes til § 8.

NOF støtter generelt unntakene i artsutvalget i § 7 for gjess, siland, laksand, svartand, havelle og ærfugl), men se kommentar under § 8. NOF foreslår i tillegg at knoppsvane flyttes fra § 7 til § 8. Den nasjonale bestanden av arten totalt sett er lav (400-800 par). Skadefelling av en såpass sjelden art må etter NOFs oppfatning legges til Fylkesmannen.

§ 8 NOF støtter fullt ut forslaget om å legge beslutningsmyndighet for vedtak om skadefelling av gåseartene til Fylkesmannen. Vi mener mange kommuner gjennom sin praktisering av gjeldende forskrift har vist en alt for liberal holdning til dette, og at skadefelling i mange tilfeller har vært brukt som en form for bestandsregulerende tiltak.

Gåsearter som gjør skade kan lett forveksles med de truede gåseartene som forekommer i samme område. Både sædgås, som har status som *Sårbar* (VU) på den norske rødlista, og dverggås som har status som *Kritisk truet* (CR) vil kunne bli berørt av dette. Dette gjelder særlig i Finnmark, men for sædgås også i øvrige deler av landet. Et godt eksempel på at skadefelling av gjess bør håndteres av Fylkesmannen eller Miljødirektoratet, er et foreliggende høringsutkast til forvaltningsplan for gjess i Porsanger kommune. Planen har skadefelling som et av de aktuelle tiltakene for grågås som gjør skade på innmark langs kysten av Porsangerfjorden, midt i kjerne-rasteområdet for både dverggjess og sædgjess. Hele det aktuelle området omfattes av et jaktforbud på alle gjess for å unngå at dverggås og sædgås feilaktig blir skutt. Imidlertid har kommunen anledning til å gi tillatelse til skadefelling av grågås. Hele prosessen med forvaltningsplanen håndteres av Porsanger kommune som har sendt planen på høring med frist 15. februar 2014. Hverken Miljødirektoratet (som har forvaltningsansvaret for dverggås) eller NOF (som driver overvåkingsprosjektet for dverggås med særlig sterk tilstedeværelse i Porsanger), står på adresselisten for høringsbrevet. Dette er et eksempel på at myndigheten til å tillate denne type skadefelling må legges til en forvaltningsmyndighet på et høyere nivå med kompetanse.

Når det gjelder kanadagås så er dette en fremmed art, som også er listet i kategorien *Svært høy risiko* (SE) i Norsk Svarteliste fra 2012. NOF ønsker i utgangspunktet en handlingsplan mot kanadagås. Skadefelling bør imidlertid ikke være en del av forvaltningen, men arten trenger ikke behandles på samme måte som grågås og kortnebbgås. Forveksling med den fredete hvitkinngåsa er imidlertid en dokumentert problemstilling ved skadefelling av kanadagås.

NOF vil understreke betydningen av at beslutningsmyndighet for gråhegre, siland og laksand legges til Fylkesmannen. For disse artene har skadefelling ofte vært benyttet som bestandsregulerende tiltak for å hindre at artene spiser sin naturlige føde (som inkluderer f.eks. laks og ørret) i vann og vassdrag. Når artene er lagt til forskriftens § 8 regner vi med at søknader om skadefelling for disse artenes vedkommende blir korrekt behandlet.

NOF mener følgende arter må flyttes fra § 8 til § 9:

Havelle er globalt truet og står i kategori *Sårbar* (VU) på IUCNs internasjonale rødliste (Størkersen 2012). Denne kunnskapen er av såpass ny dato at det enda ikke er fanget opp av den norske rødlista, og heller ikke i gjeldende forskrift om jakt- og fangsttider. Arten er nå en av de som nasjonen Norge har klare internasjonale forpliktelser til å bevare. Skadefelling av havelle bør derfor ikke forekomme. Arten forårsaker heller ikke skade i vesentlig grad. Det kan nevnes at en internasjonal handlingsplan for havelle skal utarbeides i 2014. Miljødirektoratet har en viktig rolle i dette arbeidet.

Krykkje er *Sterkt truet* (EN) på den norske rødlista. Arten er også en av dem som nasjonen Norge har klare forpliktelser til å bevare. Skadefelling av krykkje bør derfor ikke forekomme. Eventuelt må myndigheten for dette flyttes til Miljødirektoratet.

Hettemåke har foreløpig status som *Nær truet* (NT) på den norske rødlista. NOFs arbeid i forbindelse med prosjektet Årets Fugl 2011 der hettemåke var kartleggingsart avdekket imidlertid at situasjonen for arten er langt mer alvorlig enn tidligere dokumentert. På bakgrunn av dette arbeidet bør arten betraktes som *Sterkt truet* (EN) basert på kriteriet a2 (stor tilbakegang i bestanden) (Breistøl & Helberg 2012). Arten er en av dem som nasjonen Norge har klare forpliktelser til å bevare. Skadefelling av hettemåke bør derfor ikke forekomme. Eventuelt må myndigheten for dette flyttes til Miljødirektoratet.

Fiskemåke er også en rødlisteart med negativ bestandsutvikling. Vår forening har sett svært mange kritikkverdige vedtak om skadefelling fra ulike kommuner for denne arten. Avbøtende tiltak er særlig viktige for unngå skader, og skadefelling bør være unntaket for denne arten. NOF foreslår derfor at myndigheten for å fatte vedtak om skadefelling av fiskemåke flyttes til Miljødirektoratet.

NOF mener det må vurderes nærmere om skadefelling av våre mest truede arter generelt er i strid med forskriftens § 1a.

NOF mener også at svartand og spurvehauk, må flyttes til § 9, da de ikke forvolder skade av vesentlig omfang i den forstand som menes her, og at skadefelling av disse artene normalt ikke bør forekomme.

Når det gjelder det store og svært tilfeldige utvalget av vanlig spurvefuglarter § 8 så anerkjenner ikke NOF at disse artene volder skade i den forstand som menes i denne forskriften. Folk som leser forskriften vil lett bli forledet til å tro at arter som gråspurv, kjøttmeis, blåmeis, pilfink, bokfink, grønnefink og rødstrupe faktisk gjør skade som oppfyller vilkårene i § 6. Det er derfor rart å se dem listen opp her. Vi har også vanskeligheter med å forstå hvorfor rødstrupe kommer inn som helt ny art på listen, og for eksempel hvorfor bokfink ikke er tatt ut, mens bjørkefink er tatt ut fra lista. Vi ser naturligvis det generelle problemet knyttet til at småfugl kommer inn i folks hus, næringseiendommer etc. Denne utfordringen er ikke begrenset til de artene som listes opp her, og det vil ikke være meningsfullt å liste opp de artene som kan omfattes av denne problemstillingen. I slike tilfeller er det vanligvis også store problemer knyttet til sikker artsbestemmelse. Vi ber Miljødirektoratet vurdere på nytt hvordan dette skal håndteres. Dersom konklusjonen blir å fortsatt regulere dette i denne forskriften foreslår NOF at disse artene legges til § 9, sammen med de over 400 andre fugleartene som er påvist i Norge, men som ikke eksplisitt nevnes ved navn i forskriften. Dompap bør også legges til § 9 for de sjeldne tilfellene det skulle være aktuelt med skadefelling av denne arten.

§ 10 I denne paragrafen må det presiseres at søknaden må være skriftlig. Jamfør at kommuner i noen tilfeller har innvilget skadefelling på bakgrunn av muntlige henvendelser.

§ 11 NOF mener at alt vilt som felles etter vedtak i forskriften skal tilfalle Viltfondet. Dersom skadefelt vilt kan tilfalle eier, bruker eller rettighetshaver kan dette være en motivasjonsfaktor til å drive ulovlig jakt med tanke på konsum eller omsetning kamuflert som skadefelling. Dette har tidligere vært en kjent problemstilling for jaktbart vilt, evt. også for bydue og knoppsvane.

§ 14 NOF støtter formuleringen i forslaget.

Referanser

Breistøl, A. og Helberg, M. 2012. Dystre tall for hettemåkebestanden i Norge. *Vår Fuglefauna* 35: 150-157.
Størkersen, Ø.R. 2012. Havelle og sjøorre oppgradert på den internasjonale rødlista. *Vår Fuglefauna* 35: 88-89.

For Norsk Ornitologisk Forening

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken
Generalsekretær